

Наша свјетост четрнаест
на годинах трајаће.

Својом Прву Гору, Ау-
густу-Угарску, Баску и Хер-
цеговину:

годинице . . . 4 аор.
на по године . . . 3 " "
на четврт године 1 " "
на Српску и све друге земље
којима је . . . 16 ернанака
на по године 8 " "
на три мјесеца 4 " "
у вилу.

З Е Т А

ЛИСТ ЗА

КЊИЖЕВНОСТ И ПОУКУ.

Уредник:

ФИЛИП И. КОВАЧЕВИЋ.

Издавачки и штампачки
универзитетски завод се
наша уредница.

Претплате на Србије у
пукоје се Незимари Ва. о-
жиљу у Биоград, а на ду-
гајех крајинах под адресом
P. Adamasovič Cattaro,
па. 3 в. у. у.
Претплату примају сви
наши књижици и пош-
тарске експедиције. Ге-
орданска црква и
мају се.

Број 6.

Цетиње, 13. Августа 1885.

Година I.

Веома ТУЖНОМЕ СРЦУ

ОЦА И МАЈКЕ.

Чек'о сам док се сузе пргтаје

И боли Ваши добију сукла

Гроб да се травом огрије свезком

И да замрли од милодуха.

Пак сада да Вао замолим лепо :

Довољ'те духу сучешћа мога

Да и он венац један донесе,

Да и он клекне крај гроба тога;

Па да се Богу помоли овде

— Молитвом горких србинеких јада,

— Молитвом скуних србинеких жртава,

— Молитвом топлих србинеких нада.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE

ЂУРЂЕ
CRNOJEVIĆ

О свеса на више молба ми лети,

Светлију свста и крупи крупаћ;

Виспном рајском душа мп с' креши

И враћа с Вама утехе пуна.

Оче и Мајко, Ви пиете своји,

Ви сте својина уздаља наша;

Над тугом Вашом позив Вам стоји,

Вод се у боје шире пренаша;

Ширим се болом спага Вам доји,

— Горчина срских једна је чапа —

Да ћете клонуг', пнио с' ве боји,

Залог нам ав'о — Марија Ваша.

З.-Ј. Јовановић.

С Е Т Е

И ЊЕГОВА

НАРОДНА СВИЈЕСТ.

II.

(Наставак.)

— На пека би било и тако. Узмимо прва четри стиха, почetak на „2“ Какав је ту веризам? Пјесник се труди да своје „чедо бело“ још ипак ипје гледао ни пољубио. То је све. На пека је то речено најљепшим ријечима, да дивније, китијатије не може бити, то ипак не ипјења у ствари ишта, да је то са свим обичајна ствар, да нема никаквог особитог значаја, а најмање онога што новија школа у лијеној књижевности зове *сервизом*, а ако драге поље прерујемо пјеснику да још ипје своје драге на загрлио ни пољубио кад је оно ипјења.

„Опет то, али друкчије“ називамо у осталоме, у одломку на *Ита*.

Углавном риторски налит на извадимо језгру, она мјеста, у којима Томашовић падази узор-веризам, а Матрја Бил, вели он, порнографичу. То су прво ова два

Типе поју: благо ли си мила!

Па се паре суза на милом!

Узданем тако, зелена околу:

п т д.

Узео још велики те, како би то погледао у језгру, да би себи оку појау: Лице раширило граде, а на њему грани (јер ијема вели „суза на гранама“) бар ипје видје које се паре, тако се паре да их ипјесник све видјети, јер како би ипаче знао да се паре. То ни има који крај на земљи, гдје се извјесне тине паре да липовим гранама тако, да се у један час, као на ипмаду, може видјети на свакој липовој грани бар ипје је у послу одржавања своје пасме, то не знам, али ми се чини да би брзо доста мучно саставити тако кошерау у истина.

Но можда то још ипје „узор-веризам“, то је ваља да ипје језгру замислити то да му се привиди нека пар двојоких еснаваца те се спремају на пети ипје јером је ипјесник мало час гледао двојоких пернаца. Главни је веризам ваља тек у загрљају момка и његове. Да видимо.

Убао момка, гиздава дјевојка,
Дивно ли јој изпушила дојка!
Момак баца руке око врата,
Око врата, око свога злата,
Па је стиска, па је млади дубз,
Од млине да ј' угрине зуба,
Дрчке мога, а срце јој куца,
Отинуу се од кавада пуца;
Момак руку у њедра јој тура
Па момину о травицу зура,
Ао, Бого, — срце даље текло,
Аз' и ово миа му не пресека.

Чешу да кажем, као што мисли М. Ван, да је Бранко ипје гледао у сред порнографиче, па ни у „Враголјава“. Пристајем уз Томашовића, да је Бранко у том ип-

цу допјера само до границе, али не до *извјесне*, као што он вели, по сасвим *до крајње границе*. Ал' ако не допуштам да је Бранко порнограф не могу ни допустити да је вериста, а како ли „узор-вериста“!

Прђе свега Бранко не ипјева те појаве као да је у истина гледао, ни ипјева да му се привиђало. Он је хтио да нам изнесе њеки узор, њеки свој идејау у тој истина, најљепше што је могао замислити; хтио је у тој истина да нам изнесе вршак, *non plus ultra* љубавне страсти у неодолжности у најљепшем облику. Према томе је јасно да му ипје ни смјер могао бити веристичан, реалистичан ил' натуралистичан у најљепшем смислу те ријечи. Но је ли бар ушло у свом смјеру, је ли нам ипје најљепши тип најстрастивје љубави у најљепшем облику?

Мени се чини да ипје и да је доста далеко заостао иза свога смјера.

У погледу облика имам пријетити да се одмах из погледа ипјесника свијест о лепоти неимао ситуације о ријеч „ија“ у стиху: Момак *ија* руке око врата. Али да помак, ил' још идејалан, ил' узмио на ипшебад и *ија* веристичкији, кад хоће да загрли дјевојку, тако замлата ордјела муцама да се гледаоу чини као да их *ија* око врата, то ми је — мучно замислити. То је тако далеко од пернаца као и од ипјења, од лепоте.

Опје је ипмање ипштрана катастрофа или, ако хтећеш, увод у катастрофу:

Момак руку у њедра јој тура

Па момину о травицу зура.

Што се тиче облика, једва да може бити човјека с њежијим укусом коме не ће сметати, коме се не ће чинити нехигије, неугране, сасвим прозачије ријечи:

— — — тура,

— — — зура.

Ријеч *фурати* и *фурити* синоним је од бацати, бацити, ал' има, бар у Бранковој постојбини, значај много жељни, неар пинји. *Фурити* дјевојку о траву, значи треснути је тако луто о земљу, да јој испадне душа. То јамачно ипјесник ипје хтио рећи, јер то не би било ни лијено ни веристично, ал' у први мах ипје пашао згоднијег слика, па је испало похотне незгодно.

Но можда наш пријатељ, Бранков Бранко, падази вршак веризма у турању руке у њедра. И прилика је; јер ипјесник све остао лепоте „гиздаве дјевојке“ муком прелазни само му зашле за очи како јој „дивно изпушила дојка.“ Опет само знак сицијаве похоте. Па кад се стану од силног куцања срца „отвијати од кавада пуца“, мучно је ту дивоту што се негод канада појава у својој слави, не констатирати рукоипштатно, и ако, у том тропном стању кавада, не би било нужно баш *турати* руке у њедра, ријеч која је, у остало, не само слична са „фурати“ него и поједнаке естетичне неври-

Па се слади и његака срце,
 Ои га срце, а вата га санах,
 Њему с' чини е се бели данак,
 Па сред куна, јада и чемера
 Лаж не види да је и невера,
 А не види де се гуа вије,
 Де му гуа на сред срца седе,
 Де му гуа врелу крвцу једе,
 Крвцу пије, живо срце једе,
 Веће свиња сладак, сладак санах,
 Ој, каки ће бити му осанак!
 Када једном душмани ударе,
 Па загрне тоши и кумбаре,
 Кад он ја сна отровна се крече,
 Па на луто оградје се дене.
 Оно л' удити па душманску силу,
 На ка' од пре збијат' у тошву,
 Од једнога градити двојницу,
 Од двојице опет четворицу,
 — — — — —

Дати живот у лану замену
 А на славу српскомо имену?
 Неће више, неће бити тако,
 Биће чудо, ал' биће шако:
 Од сабље ће ватаг' несвестаца,
 Од кумбара чипутека грознаца,
 Тоши гуде, сабље познекуца,
 А за увек Срба једнику:
 „Стани, стани, привита не друже!“
 Овај бежа, овај за њим струже.
 Српчо једно подобно ће бити
 Да душману бриту сабљу сати,
 Неће бити соколова ока,
 Нати одећа к'о стена широка,
 Нити груди као свиња класна,
 Кад ударши ди истераи пламени,
 Место раста, место омораче
 Биће саме тресе и шибљене
 О невољу, од вељу јаде!
 Место оне поносите агрде

Биће само два три прашка лана
 Да се плаше од ветрића свака.
 Доба влети, Бог нам то не дао,
 Ој Србине, куд си забасо?

Зар то није као да је сјеванло јутрос? Да је тако
 био би сушти веризам, чисто бих рекао узор-веризам,
 бар прва половина; а не треба крајњег песимизма, па
 да се повјерује и у црну судбу друге половине.

Но мало друкије стоји ствар кад узмемо да је то
 писано год. 1847-е п да сва србја Бранкова па Биоград
 потиче из напуштана народне ношње у Внограду и
 испуштала Вуково правописа у Србију! То је једини
 песимизам у Вранка и разумје се, омет претјераи, си-
 чијав.

У осталом, има и у горним стиховима једно мјесто
 по коме се види, да ни та, пиаче најзрабенија, повећа
 pjesma Бриккова није свесним изражена. Уз овај, и онако
 стубоком из народних pjesama узети стих:

Од једнога градити двојницу,

pjesnik, требајући други слични стих, додаје у безавле-
 ности своје китље:

Од двојице опет четворицу.

Је ли то озбиљно и, ако је, како би се паљало ра-
 зумјети? Није, по свој прилици, мислио да ће Србин ту
 четворицу градити од оне двојице што их је већ једном са-
 градио од једнога, јер то би био вршак нехотичне ко-
 мике. Не јамачно ту четворицу треба да гради од друге
 двојице. Ал' ако ћемо тако, онда би се то могло протег-
 нути у бесконачност, од четворице осморицу, од осмо-
 рице шеснаесторицу и тако, множећи напјек са два,
 сачи гради in infinitum. — Јасно је дакле да је и то стих
 по црвоту

(Наставиће се).

ACIONALNA
 BLIOTEKA
 RNE GORJE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

У С К О Ј Е Ј А Н Њ О .

Приповијетка из црногорског живота.

VI.

(Наставак. *)

Људи се јагало примакоше.

Владика устаде, па прише до под вијенац од гумна.
 Вакои стаде мало иза њега.

„Дошли сте да вас прокунем!“ рече старац.

Као да гром пуче међу њих, тако их потресоше те
 ријечи. Сваки исправи главу; неки подигоше руке у вис.

„Не, Господару, за крет часи! не куну нас!“ впи-
 пуше многи, један за другим. „Прократи смо и без
 тога“.

„А да што погазисте пјеру, губала вас!“

„Несрећа, Господару, али удес!“ одговори један по-
 најстариј између њих. „Ево оно несретно момче, — он
 је крив, а Бог зна је ли и крив!“ То рекавши изведе
 па гомиле некога млађана, који без оружја и обореле
 главе стаде испред њих.

„Кажуј како је било!“ вичу владика.

*) Види бр. 2. „Зете“. У.)

„Ја чувах браве, Господару, у страни вине лашега
 седа, на заснах. Кад се пробудих, али стока отишла паз
 Вајличке границе. Ја опашо и нападним Илију Драгова под
 некијем дубом ће сједи. Назвах му: помага Бог, а он
 мепш грдио: А што не чувах овде, пигоганућу, по их
 пусти у наш крај? Мислио си ваљда: е Вајлице су мр-
 твице; ми и лаша стока можемо харати по пљихоту! Сад
 смо вјеру ухватили, а то је Вајцима добар шговор да
 се по ушима покривју, да твјем прикрију свој страх!...
 А знаш ли, никоганућу, да ми није ради Господара, е
 бих те бретином иза ушину, не једном по стотину пута,
 док те сагиао не бих у погало вјезде, и узео бих ти
 десет брива за потрину. Овако небу, ванштину, по јед-
 ногат ти узети, а не макну ли ми се с очию, брестина ће
 исто посла имати...“

„Ха да пражије сице!“ узјена се пеки.

„Бога ми, ако момче па душу маме да је све твоје
 било, е...“

„Некато људи, не прекидајте!¹⁴ вишу ђакоп.

Наста олет тишина.

„Даље — шта би?¹⁴ рече владика строго.

„Мени се смирче пред очима, Господару, али се сјетих узхавене вјере и твојих страшињех ријечи, па се санидах. Неху, Илија, — рекох му, — да ти врхем као за срамоту, него овако те молим, ками ме се! Ти лијено знаш, Илија, да ја пиговоњих нијесам, нити да би се од страха коме угазио, но ме веже што и тебе ако наметн имаш . . . . Ја бјех заспао на овице пређоше амо. Ако људи паћу за право, нека мо глобе, а твоју грђу прогутаћу — то ми је те одвише за данас и за навјек!¹⁴

„Кад то рекох врехуц да пожем браве. Илија скочи као помамач за мном, грдџи и називљују ме свијокавиим нијегн-а. Ја се и не обаврјех, по стадох да јавим стоду. Он спопао понавбољег браве. Ја имам прут у руци, — бацим га, па узхатим браве за стражињим трун, и рекох: нека, Илија, не замеши калге данас, тако ти великог имња божијега! — Какве калге? Зар с тобом да се калга замеши, бавава погана? С људима се бој бије, а с такима се овако чини! — Па дохватай ону мотку, те мени по ширји, неколика пута . . . . Ја не знам даље што би . . . .“

Младић умукну.

Настаде олет мртва тишина. На лицу његовјех браственика виђаше се да живо прате његово причање. Сваки се знаше као да очима гледа догађај: србца у једвакој мјери и па исти начин, чак је и момак, лијаво потанковити, одбијаше па њиховим мрким образама. Нека заборавише се толико, да се машаше на љезеци.

Владика гледаше добро у очи младана; зеница у зеницу, што-но ријек.

„Како не знаш? . . . Убио си га!¹⁴ рече ђакоп.

Младић се трже.

„Убио . . . али не знам ни да сам пушкџу патегао. Чини ми се да је то био, да се догодило прије но што би оком трнуо . . . . Кад се освијетлише, обзак дима плаваше према мном, а он ежаше пред мојим погана . . . .“

„А да како! Ко би се могао уздржати, кад се тако у образ такне!¹⁴ поче онај понавјетаријех жестоко. Владика га погледа, а он одмах пониво, „ето чујеш, Господару, је ли зли унес, као што рекох . . . .“

„Нека, Јоване, молим ти се!¹⁴ прекиде га ђакоп. „Не сметај . . . ти ту нијес био, а и без твојијех разлога Господару ће дознати истину!¹⁴

„Тако је, тако, нека прича даље ђетив!¹⁴ рекоше браственици.

„А што ћу даље ирчати? Немам нпта! Остадох гунак као прикован. Виђех да је петина што људи кажу да крв притјеке. Сјетих се, овако кроз несвијетину, те батих капу крај Илије па побјегах. У толико зар неко виђе са дну пола што би, па учуе пушка и вишу покли: ха погубе Вајна, уби га Доњокрајак! ха ко је момак! . . . У час се сукобише ваши и њихов . . . .“

„Богме, Господару, у мјак не би Косово“, настави Јован. „Намјенисмо неколико метака, кад ти стигне, да те Бог живи . . . . Но ево нас сад, како си нам заповједно; ево ти прица, ако је крив, па ради с њим како те Бог учи!¹⁴

„Господару, оба ми свијета, зло нијесам тражио пити га жезло! Твоја сабља а моја глава. Радији сам да

моја глава умри сабају, него да ради ње пагуби их се још . . . .“

„Момче, хоћеш ли се заклетн да је све тако био. Да је све тако, од ријечи до ријечи, као што си сад казивао?¹⁴ зашта Владика, пзговоришви свако ријеч загално и одмјерено.

„Хеху, Господару!¹⁴ одговори младић, прекрстивши руке на према.

Владика погледају ђакопа, а овај отрча у манастир. Ријечи и држање његово одаваху искрвост.

„Глава је ништа према души, пази се!¹⁴ . . . .“

„Све па моју душу што слижек: ја ли изврнем, Владика овсети!¹⁴ рече младић и умилато погледа старца.

У толико и ђакоп дође, посећи крст, јемашеље и двје свијеће.

За ђакопом ишаје из манастира церјаник један и тај отрча, као звијерац, пут Вајнца.

Влико звоно па манастиру зазвони.

Целокоје пушке зашупале у пољу нут сјевера.

Људи пребрјијејаше, и стадоше се муком згледати.

„Не бојте се, не мислите ни за што!¹⁴ рече Владика. За тијем настави свечаним гласом: „прнестушите хришћански, па цјелвајте!¹⁴

Јован се одвоји од гомиле, па паслопи дугу пушкџу уза поивоки зид од гуња, а млазу пушкџу и нож положи при гутулаку. За тијем се прекрсти и покзони, па пољуби јемашеље и крст, што узмељу двје западнене свијеће бјоку паперници на вијелу.

За Јованом изреди се сва дружина, онем ублиц. Сви поивокише веље пушке а мале положише па земљу, па се збине у гомилу, па лијево; они па јелну а оружије ни па другу страну. Кривац оста па средини.

Владика дојачко зговаше.

Владика скиде камилавку, људи прекрстивше руке пред њим.

„Марко Јовок, јеси ли све истишто неповједно?¹⁴ започе Владика.

„Јесам!¹⁴

„Тако ти Бог помогао и опога и опога свијета!¹⁴

„Ами!¹⁴ повтори момче, поузданим гласом.

„Ами!¹⁴ викуше сви у један глас, да се громор разлијега па далеко.

„Тако помогао свакоме гтме у свансму!¹⁴

„Ами!¹⁴ — „Ами!¹⁴

Угубаа те лијена вјера Христова, јемашеље и причест, ако си слагао.

„Ами!¹⁴

„Сад приступи и ти, па цјелвај!¹⁴ нареди Владика. Момче то учини.

Звоно престаде.

„Чујеш још нешто! Била је нека тегрет између вас, између тебе и Илије, је ли?¹⁴

„Је . . . . ст, Господару!¹⁴ одговори момче запаљиво од чуда . . . . „За то нико знао није!¹⁴

„Јест Бог!¹⁴ рече Владика оптро.

Сви браственици, у најешем чуду, опомнише очл на Владикџу.

Момче се поче трести.

„А рашта? говори!¹⁴ нареди Владика.

„То је подиво био . . . . Казаћу ти па само, али, тако ми свега па свијету, то није притрунило у оној несрећи . . . . . А ти, ето, знаш све и што је скријено . . . .“

„Говори, море, говори сад; казуј све!“ стадоше бректати браственици му у највећем једу.

„Мир, луди!“ загрме Владика. „Истину је рекао, ја знам. С његов стране та чергет није притрнула да се крв пролије, а што ће мени, под исповједну казати, то се вас не тиче!“

„Те рјечи и могући поглед његов, утолише ту часовиту буру. Сваки се, у магновости, преобрази, а тишина така настаде да се јасно чуло спаљено дисање Маркова.

Тако постајаше неколико тренутака.

Јаки тутањ од људских корака трже их свијех, и сви преблијешне видјеници другу гомилу оружанијех луди што се примишаше. У један мах те прекрштене руке замахаше, у један мах сви нагоше лут оруђаја, грајућ потму, као што зима на сињујег тутању.

„Мир — и на мјесто!“ загрми Владика дигнувши високо крст. „Проклет да је ко ме данас у свачем не послуша!“

Величанствен бијаше старац у томе часу. Суше сијаше над њим, и зрачи му одбјаху се од заштога крста; сребрена Владичина брада и цијела му глава трепташе у свјетлу, тако да им се призре као с себа послани пламаи свјетлех.

„Преступајте, али без оружја!“ вишу им.

Звону омет завопи.

Људи послушаше, те један за другим стадоше цијевати, па се одвајаху на десно.

Кад се сви изрешиде и пошто звоно преста, Владика проговори:

„Вајаше! Земља је зинула да попије крај једнога вљасег брата! Ја сам овдје да у име Божије, као његов слуга, и у име своје као Госнодар ваш, правду дијешим. Правда ће бити. Послушајте дакле што наређујем! Одaberите шестину вас, а шесторину својих одабраше ови на сјутра пораније нека дођу, да ту ствар потанко пвидимо и претресемо, па ћемо пресудити. Ајте сад у миру божијем! Проклет је ко уложи да се свети! Пратиће вас до куће два гласа; један ће ономиљати вас, а други ове. Ономиљаште на што вас ономиљу, па страном проклетство, ако не услушате наредбе моје! . . . Кривац ће остати. Води га у манастир!“ рече перјашку.

Људи поузимаше оружје, па се раздијели у двије гомиле и поћоше растако и ако им је један пут био.

Кад се поодмакне, завопише два звопа на манастирској кули. То бјеху она два гласа што им обреше Владика да ће их ономиљати на кмету.

Таки човјек а таким оружјем могаше владати над ошћема, који се не уклањаху никаквој земљи.

(Наставиће се.)

G. M.

 NACIONALNA
 ВИБРОНИКА ВАКУЛА.
 CRNE GORE ĐURĐE
 ПРИЧА И ВЪМАЛОРУСКО ЧЕРОДНОГ ЖИВОТА.
 ОД Н. В. ГОГОЉА.
 CRNOJEVIĆ

(Наставиће се.)

Дуго је стојала Оксина мислиа о пошљедњим рјечима ковачима. Нешто јој је говорило, да је у сувише жестока била с њиме. „Збога ако се он ризиова на штогао страшно? Може бити, да ће с невољом почети да ашкуче с другом, па ће проијети славе, да је она шљесина у спеху селу! Ал' омет неће то Вакула учинити, вила сам ја шему! Ја сам тако лијепа! Шали се он, не ће ни десет минута проћи, да га ево омет к мени. Надувала сам га, нема збога, зорјам да га, бијаш нестице, неке пољуби, да што се одради. Обрадоваће се он, знам лијепо!“ Метрешта замишља с њом поче се кикотати с другарчицама.

— Поседите, нече један од њих, кога је зборавио своје вреће: поседите какав врећо! Бему су, Бога ми обновије, ливали ца пољажку на нама. Овако су спегури чтаве четрети овна давали, кубасцама у шлебу броја нема. Љепота, цијеле шлебе да се слави!

— То су ковачени вреће? прихвати Оксина, однесмо их к мени у кату, да лијепо разгледамо, шта је све ту поставаљаво.

Дрвоце, кичкући, одбрише предлог.

— Ал', ми их ни са зомља подићи не можемо, прихвати једна међу њима.

— Онда овако, да идемо часом кући по свјеже, а њима да их одвучемо.

Сва гомила потрча за свјеже.

Наши зорбодници лијесу се ојећали Бог зна како, а ако је њаком прбучио пошевску рупу на врећи. Да није било нарочито по уздацима, још би се некако у искобало, ал' овако не год. Ваљети спешиво шиде, како одлази па одвече вреће — брчка би пукла по швом селу, с ката је остало и дље под Чубовом чизмом. Чуб је исто тако жидио етно слодоче, јер му је

до зла Бога било тешко сједити на њакому. По кад је чуо, шта му води ћер, узирно се, мислехи: да би до хате ваљало крочити бар сто или дојеста пута, кад би извао; мислио је даље, ваљало би притегнути кожух, опашате се, колико посла! А још му је глава остала у Солухе. Воше, нека га његојо одвучу на синовицама.

По сцудило се мало дружије но што је Чуб мислио. Кад су његоје пошло за гашањима, слубуњави кум је излазио из грчине. Кричавица му никакво неће дати на веревју. Мислио је прихвати, неће ли проћи екав племић да га угости, но коваци су, као што у врећи православном хришћанин. Сједли кад куће. Мислехи о злим врећеници и о кажевом сруц Чубовице, што је продала вогку, кум набаса на вреће, па стаде као изволати. „Видиш, какаво је вреће нека оставио на путу, ваљ, осћуњени се на све стране, спегурио је ошће сланина“. Срећан св. куме, вјеро ми, добро су те обдарили. Него, да је што прије сакријеш, да ме ко не види!“

При тијем рјечима заврше на плећи вреће с Чубом и њаковом, по како му се учине и сување тенка — то је баци с равнина, вреће трену о спеху пољидицу. Оба зорбодника тешко уздишну. „Ни поку никако сам одијети, но као на крају свог тача Шапучалице.“

— Добра ти срећа Остале!

Твјак застаде, па се поздравил с кумом.

— Куд ишеш?

— А тако, куд воже ноче!

— Ономак ми, душе ти, одијати ове вреће. Неко био на пољажку, паднвали му сваким чуло, а он судак, оставио овде. Неде-лијево као брчка, врати да идемо!

Ту павукоше из плата два коца, востуше врећу на њих и побише.

— Куд да носимо, у шонок? пита ткач.

— Оно и ја сам тако мислио, ал проклета Чувукиња ће рећи, да смо узирала. Да их однесемо к мени у хату, но ће нас нико сметати, бабе нема дома.

— Зар абдила нема? питаше шаљиво ткач.

— Та, зала Богу, није сам сметен, зар бих ја вишао тамо ће је ова!

У томе добоше хату. Кум стаде да пица око врата.

— Ко је то? ачуе се издуртао глас кумове жене.

Кум вие преблажење.

— Ето ти на! промрљаше ткач.

Кумова жена била је благо, каквих је доста на бијелом свијету. Као и већни муж, дова никад није сјебала. По читави дани ходала је од једне куме другој, и само да се поврача. С мужевом је била само на путу, јер га је само онда могла виђети. Хата није била на путу старја од шесторих чавштира, на крову је било још мало слање. Плат око огреда давно је разишчио, јер нико није нико валда, да се брани од вихара само с тога, што се нади да ће проћи испред кумове куће. Пећња се није топила по три дана.

Кум је није био хладокрван човек, али жени никад ни у чему није уступао, но зато је обично и валзани на куће са феризера под оба ње, а његова драга половина причала је бабаша, како је муж бије и злостава.

Сад нам је јасно, да ни кум на ткача није обрадовао газдарина. Суштински врећу на земљу законе је кокусима, да је баба не види. Она је абдила имала слабо опн, али је врећу одмах виђела.

— То је добро, то је прекршено, што сте толико сабрали, тако добри дуди веди, али она. А омет, може бити, да сте је кољ узлеискала. Него дајте амо, покажите, брао!

— Њво нек ти кауаје, а не ми! веди кум.

— Одамак да ви показам, пријатељ, како вие жена, ушитој мужа шанок по обрачу.

И ткач и кум опираче врећу, у најгори, да је никако не ушутше. Кумова жена видна го, дохвати дохвати некрој ткача, да не поче да ударица помете мужу, то ткача. Он у стигавше напад.

— Зашто ушутисмо врећу? пита ткач.

— Е, што ти ушутит! одговара кум хладокрвно.

— У нас мора да је доплате годозина. Моја жена купила доплату прошле године, но дрвену, Богу за славу, и ништа.... не била....

Медутиим победоносна супрота стаде изазивати врећу. Сигурно је њене стране очи овде препришале. Е ја овде лежи читав крмак, позе викају, ударрајући длаи од радости.

— Крмак! крмак ли, читав крмак! — веле си то ти крв. Кум слеже равншма.

— Зашто стожимо? Дај да јој отзмемо врећу, но, на посао!

— Адае збогом! То је њам крмак! равншма се ткач.

— Одлази, одлази, љаволови бабо, то није твоје добро, расхрабри се кум.

Суштура узхвати валова лонту, но у то доба нишао из вреће Чуб и стаде да се провајати као човек, који је дуго спавао.

Кумова жена вресну од чуда, ударни објема рукама о земљу. Сви линуше од чуда.

— Зашто ова манштура говори да је крмак, то није крмак! вела кум долазећи себи.

— Види, кога су стрпани у врећу, једва шапше ткач. Вјеруј али не вјеруј, ту се није обилоше без печисте славе.

— Зар си ти, кумо? омет почиње кум, долазећи ближе.

— А ко си мислио да је? одговара Чуб сминући се, богмо само нас лијево преварио, а ви ме насте појести на мјесто слашине. Него чекаје, ја ћу вас обрадовао. У врећи има још нешто, ако није крмак, то бар прирацење, све се нешто подоланом мишало.

Ткач и кум опет дозате врећу; газдарница се прирвјела к другој страни, на не пушта. Вој би се сигурно о нова отпочео, да се чае нијеје не појави љакон.

Кумова жена, занјесивши од чуда, пуште брзо љаволову ногу, да коју бијаше узхватила.

— Гле, још један! чује се ткач: — Ђаво га знао, шта се ово ради на свијету.... није кубасица ни колачи, него сто луде почели трпати у вреће.

Чуб се зачуло више но један. — Зар си то ти, ове љаволно! Е, Солуху, Солуху, таког човјека стрпати у врећу; зато се

ја чудим, шта ће пуца хата врећа, сад ми је све јасно: у којој вјери су по двојица. А ја сам мислио, да је она само није отази Солухе!

Ђевојке се зачулоше кад виђеше, да нема једне вреће. — Носимо ми ову, рече Оксина, и ово нам је доста. — Војне узхватиле за врећу и метнуше је на сањке. Кмет је рекао, да мучи, јер ако би се напашало, девојке ће се црпети и утеша, а он ће предивотати на вразу. Ђевојке се узеше у руке на полетеше као вихор. Неке отстају почеше да сједе на кмету, но он је кутао и сносио све. Најзад дођоше катане, прелазиле врећу на земљу.

— Ђи, да видимо шта је! заупуе све.

Непаша се даље уздржати, кмет се напаша својем гласом бжекат преко врата.

— Што ви је, љаволу, што сте се успалило? говори катане улазећи у хату.

— Ај, бајко, у врећи неко сједа! прича Оксала.

— У врећи? а откуд вам врећа?

Ђевојке испричаше, како је ковач оставио на путу.

— Но, тако је, као што ја рекох, мисли Чуб у Зашто сте се пренаде, дај, виђемо. Ела, добар човјече, изађи на вреће, да видимо, ко си!

Кмет виеше.

— Ај! вискунте девојко у глас.

— И кмет оде, узми Чуб, мјерени га од главе до ногу, да види, је, е... више није ништа упуо рећи.

Кмет се и сам сизло и није знао шта је започео.

— Сигурно је зима на путу, притвори, послите прирвјелу почиве.

— Мило мрзла има, рећи ће Чуб, а дану да те ушуте, чиме ти земљак чинило, златом или катаном? Чуб је са другог злато вичити, т. е. откуд он у врећи? и ни сам не откуд алишта зајемисмо.

— Катане је боље — рече кмет. По, збогом, Чу, устале, дајте ваје на лато.

Зашто сам ја ви врлама виеше онда замка катане, реко Чуб гласајући за кметом. Е, Солуху, таког човјека сањку ушутит! А ја, лудак!... А како ти љавола врећа? да се не би валцила у буџак, како Оксала, врзана јеје.

Нека, нека, амам ја те добро као је она пријатељ. Дај да више рећем још Моме Злати ја. Прегрете Лицево... Нека дај те, као смете, да нећеш...

По оставио Чуб се текла туња, а ми, да видимо шта је Вакула, јер је већ сигурно кудину чае десети.

НАЦИОНАЛНА ПЕЊА

Испрва се стрпашно учинило Вакули, кад се падати на таку висицу, да већ даље ништа није видело, него као да летало нешто самог мјесеца тако, да се могло сагнати, нишак валео шубром за њега. Но мало по мало се прикине, одсједе се и већ је почео скакутати на љаволу. Горс је било све јетло. Ваздух у сребањастог магли био је прозрачан. Сво се није виђело; могао си примјетити, како вихор однесе мјесеца вјачара: како звјезде, сабрав се на једном мјесту, и вјежуре; по облацима се бијаше пушито чим прој джуква; и како вјраше на мјесецима, ошани Вакулу. Ве јате на нешто сабрају — покорио екине вину; мегла је летела сигурно далека, на вјој је одјавила вјештина, већ куда треба. Мисао чуда свакојма претало их је унуту.

Вишећи ковалча, све се плуствалило, окренуло се за вјећ и опет шлало својим путем. Конач је летни и усједном злату пред вјош Петроград. Ђаво се на мах претвори у коља и вјећ кула је скакко на тоном париту по уличима.

Воже вој! Чудна шума и блиска! Са обе стране горс се велико палате на четри ноге, туташ кољкињих кошта и свагак карета одлегао се четири стране приа тују, мјесеца ној; куће као да су расле и дишале се из земље на свакојој раку; тјеуба кола летјело је са свјих страна, ипешаји се у вјећ, турали једно друго поред куће. Вакули се чинило, да се велики једном упранили своје небројне свјетле очи приа њега. Страшљиво се обзирао на све стране. Генезде, у човјеку шубама, видло је толико, да већ није ово, наме прије да се шубуру. — Ђаво Богу, кулико је овде нависта! — висили он држм, да је сваки у шуби кацетица, а они што се вазују у објо чудним кољма са стакленим вратима, то нико нијеју кметови,

мисленикови писари били јесу, а може бити још и виша власт. Уривачи га премаје ђаво иштањем: Онемо ли право царци?

— „Мас је страшно, помисли. Најбоље ће бити да оде из заповорница. Ова су јесена проишли кроз Динарку, попијела су нека карте царци; најбоље да се посветијеуем с њима. Еј, сата-но, ај, уздеи ми у штаг, поведи ме управо заповорцима, чу-јем!“

Ђаво се за тила часак учини тако мали, да је без труда могао уждети ковачу у шлаг. Није се Вакула још лијепо на на-чудан ђаволов рабати, кад се одједном нађе пред великом ку-ћом. Он степенкаша је пашако ни сам незна како, отвори врата и утврив мало наза од свилог блијеска, но се ослободи виђења пред собом оне исте заповорце, што су јесена проишли кроз Динарку. Заповорци су сјобели на свилени диванни прекретив нога у чизмама, те су мазане катрвом. Пушили су највише и најдужи дуван, све од савилег корјенова.

— Помага вам Бог, ипаци, осласи их, ето, ће се најбосио, нави ете? —

— Ко је ова чмјек? питају се заповорци.

— А ни не, видим, незнаме: то сам ја, ковач Вакула, овај чети, што вам је метнуо ношу вишу на предњи точак, кад сте се изволели гостити у Динарци, кибитка вам не бреше како ваља.

— А, мали један заповорцац, то је ковач, те слика овако

лијепо! Добра ти срећа, земљаче. Откуда те добра срећа дови-јела?

— А тако, велл, шћаз да видим мало свијета...

— Како ти се свида град? зашта га један заповорцац ру-сејим језиком, хотјеши се показати усерним пред ковача. Но Вакула се недаде оспротати, он је, као што смо набуле, заво и писмени језик и поче: „Губернија је знатна, неса се шта ре-ћи, куће велике, а шпараче сувијем златом, у њима несе сласи-сево плавија једна од друге, неса се шта рећи, чудна проиор-ција!“

Заповорци чујући како се Вакула слободно јавишавља, изведоше закључак врло повољан за њега.

— Но, земљаче, послано ћемо се разговарати с тобом, а сад ми идемо царци.

— А будите добри, наови, узмите и мене собом, вели ковач.

— Тебо? зачуђено запиташе заповорци, а шта ћеш ти тамо, ни ћемо, брајко, с царциом о своме да говоримо!

— Поведите ме! онет ће Вакула. — Замол! шапуу ђа-воду, ударис се пшакм по цену.

Једва је ово чујешто, а заповорци на мах повичу: Па збоља, да га узамемо собом, свакако да га узамемо! Ајде, обу-ци аљине као и ми.

(Свршало се.)

КЊИЖЕВНЕ ВЈЕСТИ.

Д р у г о а .

(Патрица Српска у Новом Саду. — Наставак.)

Милоско Р. Веелл јавља, да преводити Францозу исто риду и да је готов са преводом једне књиге из те историје, која се свим сачинљива цјелину за себе а која носи наслов: „Босна у својим околностима“ од стране Младенца Поповића.

Не прима се.

На модабу П. Кнежевина враћам ви је рукопис „Ратар у поду и на дому“, са приредом ојачеи заједно.

Дубовар Јотћ моли, да му се врати његове „Српске народне прјесте“ и „Српске народне приповијетке“, које нијесу примљене за „Дестине“.

Тражеви рукописи враћени су скупљачу заједно са про-швом ојачеи.

На модабу Богдана Доброславијевића враћа му се рукопис „Др. Ј. Марив у Вољенићу или Поука о домаћем васпитању“. Јаша Пивањски јавља се, да је он написао роман „Патрица“, који није примљен, и тражи да му се рукопис врати. Учињано му се по молаби.

Анђелина Поповића у Пачевићу пита, да ли би се примио њен превод дела са француског „Млади Валонти Дјавол или мило свију греху себи засудити“.

Одговорено, да се објчи преводи не примају, али да га може послати на ојачеи, ако је дело враће, почуварно напи-сано и ако пристаје у „библиотеку за народ“.

Пожурују се ојачеиљаци Јонах Ђорђевић и Милорад Шивинић, да што прње поднесе ојачеи на позоришно дело Мале Поповића под насловом: „Наша Селаня“.

Далад Поповић у Сри. Пардаљу води па откуп за 200 фор. књигу штампану у Петрограду године 1720 под насловом: „Театрон“ или „Нашор историческа најваљујући по всудујуи ошбојуи сричаничегато исавија“ и т. д.

Повуда се по прима.

Позива се управни одбор, да Младену Роберновићу књижа-ру у Винограду исцати 31 фор. за неке најбољаше старија књиге.

Осем тога објављено су секи предмети административно придрод.

(Југославенска академија знаности и уметности у Загребу.) Дие 13 пр. м. држао је разред етиолошко-историчко-јавног јединицу у којој су приносили своједна с р е д о в ј о ч и н а и с в ј е т л о с т и, које је из рукописа лекција и владелија из Винограда написао језиком Јаша Стојан Новаковић: 1. Из зборни-ке српског језика али с пријеличима из рукописа старијег доба модабу сега, враћена. са. Васелија „од заглављања“, св. седм преласка, се. Николаја златотворца и т. д. 2. Из рукописа карловачког историјарическог библиотеке бр. 3624 „записи од града модабу и први“. 3. Из рукописа академијеске књижевне апокриси-не првог историјарическог ескрти и још неке апокрисије ситни-це „Богословија“. Напољак 4. из истога рукописа „откришесе Ваучков“ (Апокрисија Ваучки). Све јо је ово апокрисије накле-дије ситнијег и великог историјарическог литерарним опасанма и на-пољеског текстосе поновишито авантиско-грчко и заинаде. Апокрисија под 3. и 4. нијесу били познати руским сакупљачи-ма и издавачима апокрисија Пиншну и Тихомирнову; апокриси-ја под 4. спомиње се већ у V. вијеку, подаје о њему вјестити Фа-брициус у у најновијесе доба Урш; али цијела текст није још објављенија. Словенски текст сада се први пут издаје. Апокрисија литература је за нацим мишљене средњесе вијека лео-ма значајна, те с тога обрабају обрабавиоци историје просве-та на јуо особиту пажњу. У „Старијасма“, које академија изда-је, писано је до сад много апокрисија, за које се првије ни знадо није. Један од редних сабирача је академик Стојан Новаковић, који је приносиоан прилозима онет нашу апокрисију лите-ратуру објачито.

КОРЕСПОНДЕНЦИЈА.

Послупину Мизалу С. Красењу, практиканту управо ошбова, Вино-град. — Повијештени сме од административе „Црногорца“ да је знаа, као и својесе претплатницима у „Црња“, молаше заједно да се у донесе у своје преласе. Административа „Црногорца“ мола више збога брбда.

Послод. М. Стајанку, Нови Саду. — Административа „Црногорца“ вјештача на, да нема нише вјештакога брбда од прешле године, а од оне по-сладе Вам збују ошбова те их тражите све које има. Преласато на „Дету-завод 2 фор. до краја године.

Послод. Босер. Трговачког Ошбодин, Виноград. — Админи-стратива „Црногорца“ јавља наза, да нема књиге брбда од прешле године, као ни 1, 2, 4, 5 и 20 од оне године. За то Вам није могао ни и слаги изведене брбдо. То је за то, што сте се с претплатом одошчили.

Послод. К. Ф. Д. .... Котор. — Писеце Ване: „Луксу“, „Наша“ и „Радуга“ се садим су сласи. Не је на још а учудити својесе у „Зета“.

Послод. С. П. М. .... Томбошесе. Савресе Америке. — Писеца Ваша: „Јан или Овезаја слаба је одне. Не ће наља у „Зета“.

Послод. Ексту Никола Јеванкивничку, Новојареван. — Уред-ничство „Црногорца“ послало Вам је број 30. тога сласа.